

puterea capitalului erotic

HONEY MONEY: THE POWER OF EROTIC CAPITAL

Catherine Hakim

Copyright © Catherine Hakim, 2011

First published in Great Britain in the English language by Penguin Books Ltd.

PUTEREA CAPITALULUI EROTIC

Catherine Hakim

Copyright © 2014 Editura **ALL**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României HAKIM, CATHERINE

Puterea capitalului erotic / Catherine Hakim; trad.: Iris
Manuela Gâțlan Anghel. – București: Editura ALL, 2014
ISBN 978-606-587-139-7

I. Gâțlan Anghel, Iris Manuela (trad.)

396

Toate drepturile rezervate Editurii **ALL**.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată

fără permisiunea scrisă a Editurii **ALL**.

Drepturile de distribuție în străinătate aparțin în exclusivitate editurii.

All rights reserved. The distribution of this book outside Romania,
without the written permission of **ALL**, is strictly prohibited.

Copyright © 2014 by **ALL**.

Editura **ALL**:

Bd. Constructorilor nr. 20A, et. 3,

sector 6, cod 060512 – București

Tel.: 021 402 26 00

Fax: 021 402 26 10

Distribuție: 021 402 26 30;

021 402 26 33

Comenzi: comenzi@all.ro

www.all.ro

Redactare: Monica Medeleanu

Tehnoredactare: Liviu Stoica

Corectură: Anca Tach

Design copertă: Alexandru Novac

CATHERINE HAKIM

puterea
capitalului
erotic

Traducere din limba engleză de
Iris Manuela Gâtlan Anghel

ALL

CUPRINS

Introducere: Capitalul erotic și politica dorinței	7
Partea 1. Cel de-al patrulea atu personal și noua politică sexuală	17
Capitolul 1 Ce este capitalul erotic?	19
Capitolul 2 Politica dorinței	48
Capitolul 3 De ce a fost reprimat capitalul erotic?	88
Partea a 2-a. Mecanismul de funcționare a capitalului erotic în viața de zi cu zi	121
Capitolul 4 Beneficiile capitalului erotic	123
Capitolul 5 Poveștile moderne de dragoste	156
Capitolul 6 Fără bani nu există dragoste: comercializarea capitalului erotic	181
Capitolul 7 Valoarea comercială a capitalului erotic	220
Capitolul 8 Puterea capitalului erotic	256
Anexa A: Criterii de evaluare a capitalului erotic	283
Anexa B: Studii recente despre sex	297
 Bibliografie	 303
 Note	 327

INTRODUCERE

Capitalul erotic și politica dorinței

După ce și-a pierdut postul bine plătit din domeniul serviciilor financiare, Anna s-a văzut obligată să-și caute o altă slujbă. A început să țină dietă, să facă sport până când a reușit să slăbească și să arate cu zece ani mai tânără. S-a dus la coafor, și-a tuns părul mai scurt, s-a vopsit, adoptând o coafură nouă, care îi venea bine și o făcea să pară mult mai tânără și mai plină de viață. S-a dus la cumpărături și a dat o sumă semnificativă pe un costum nou, care îi punea în valoare silueta zveltă, conferindu-i o alură atrăgătoare, dar în același timp elegantă. L-a purtat la toate interviurile de angajare, în el simțindu-se încrezătoare în propriile forțe. Trei luni mai târziu, a obținut un post de consultant și un salariu cu 50% mai mare decât precedentul.

Anna lucrează în sectorul privat, iar aici aspectul fizic joacă un rol mult mai important decât în cel public. Dar exemplul ei poate fi urmat de oricine. De ce să nu investim punându-ne în valoare o calitate care vine în sprijinul inteligenței, cunoștințelor și experienței? Oamenii aflați în căutarea unei slujbe sunt adesea sfătuiți să se bazeze pe rețeaua lor socială și să-și exploateze capitalul social. Dar schimbarea și îmbunătățirea înfățișării și a stilului vestimentar pot fi la fel de eficiente.

Sintagma „capitalul erotic” – concept care îmi aparține – se referă la o combinație oarecum nedefinită, dar extrem de importantă, între frumusețe, senzualitate, arta autoprozentării și abilități sociale – o combinație între farmecul fizic și cel social, datorită căreia

unii oameni reușesc fără nicio dificultate să-i atragă pe cei din jur, în special pe membrii sexului opus. Obişnuim să apreciem capitalul uman – pregătirea și experiența profesională. De curând am început să recunoaștem și importanța rețelei și a capitalului social – a persoanelor pe care le cunoaștem, nu doar a cunoștințelor de care dispunem. Această carte vă prezintă dovezile și impactul unei aptitudini complet ignorate până acum, un talent căruia nimeni nu i-a conferit un nume: capitalul erotic.

În perceperea proceselor sociale și economice, a interacțiunii sociale și a mobilității sociale ascendente capitalul erotic joacă un rol la fel de important precum capitalurile uman și social. Prin intermediul lui înțelegem noțiunea de sexualitate și relațiile sexuale. În societățile moderne individualizate, bazate pe sexualitate, capitalul erotic devine din ce în ce mai important și mai apreciat, atât în rândul bărbaților, cât și în rândul femeilor. Cu toate acestea, tradiția femeilor de a-l perfecționa și de a-l exploata este mult mai îndelungată. Cercetările efectuate cu regularitate consideră că atracția erotică a femeilor este mult mai accentuată decât cea a bărbaților. Artiștii au știut dintotdeauna acest lucru.

Consilierii din industria locurilor de muncă ne atrag atenția că nu există niciodată o a doua șansă pentru o primă impresie bună. Persoanele selectate pentru interviurile de angajare au o pregătire și o experiență profesională extrem de solide. Interviurile sunt menite să ilustreze și să pună în evidență și alte aspecte, cum ar fi, de exemplu, capitalul erotic – lucru care îi ajută pe angajatori să aleagă candidatul ideal. Anna avea deja pregătirea și experiența necesare, așa că a investit în acest capital, adesea ignorat. Pentru cei care nu au o pregătire solidă într-un anumit domeniu, capitalul erotic ar putea fi calitatea lor cea mai de preț.

La fel ca inteligența, capitalul erotic joacă un rol extrem de important în toate aspectele existențiale – de la birou și până în dormitor. Oamenii fermecători îi atrag cu ușurință pe cei din jur, înconjurându-se mereu de prieteni, iubiți, colegi, clienți, fani, discipoli,

alegători, susținători și sponsori. Se bucură de foarte mult succes în viața particulară (nelipsindu-le niciodată partenerii și prietenii), dar și în politică, sport, artă și afaceri. În această carte vreau să explorez procesele sociale care îi ajută pe indivizii fermecători să realizeze foarte multe lucruri într-un timp foarte scurt. Care este vârsta de la care farmecul începe să-și spună cuvântul? Indivizii frumoși sunt oare conștienți de avantajul lor? Să fie oare frumusețea și inteligența corelate, astfel încât doar câțiva indivizi cu adevărat norocoși să se bucure de un avantaj dublu? Dacă frumusețea nu-ți este sortită din leagăn, cum îți poți pune farmecul în evidență?

În timpul cercetărilor m-am confruntat cu o dilemă. Studiile efectuate atestă faptul că bărbații se bucură – de pe urma capitalului erotic – de mult mai multe avantaje financiare decât femeile. Femeile se situează în vârful ierarhiei atracției fizice și sociale – poate pentru că efortul lor pentru a arăta bine este mult mai mare. Cu toate astea, bărbații sunt răsplățiți regește, în ciuda faptului că eforturile lor sunt mult mai mici. Capitalul erotic al femeilor nu este răsplătit la justa lui valoare, așa cum se întâmplă în cazul bărbaților – lucru pe deplin demonstrat în domeniul forței de muncă. Vom analiza pe larg în cartea mea motivele care dau naștere acestui fenomen și căile prin care putem schimba această stare de fapt.

O explicație pentru acest lucru ar putea fi ceea ce eu numesc „deficit sexual masculin” – dorința sexuală mult mai mare a bărbaților, care le provoacă frustrări încă de la o vârstă fragedă. Acest aspect influențează în mod tacit atitudinea bărbaților față de femei în relațiile intime, dar și în viața publică. Am descoperit întâmplător deficitul sexual masculin, în timp ce studiam rezultatele cercetărilor recente efectuate în întreaga lume în domeniul sexului. După cum deja știm, bărbații nu se satură niciodată de sex. Deficitul sexual masculin interacționează cu capitalul erotic, influențând relațiile dintre bărbați și femei – acasă și la serviciu. Patriarhatul a încercat din greu să ascundă acest lucru sub vălul moralității, care controlează aspectul exterior și comportamentul feminin. După părerea mea, feminismul

radical se găsește și el într-un impas, adoptând idei similare care diminuează farmecul feminin. De ce oare nu contestă adeptele feminismului convențiile masculine care îngrădesc aspectul fizic și comportamentul feminin? De ce să nu apărăm feminitatea în loc s-o distrugem? De ce nu sunt femeile încurajate să-i exploateze pe bărbați ori de câte ori au ocazia s-o facă? Feminismul radical pare mai degrabă să îngrădească femeile decât să le acorde libertate.

Cartea de față nu prezintă opinii și idei personale. Subiectele abordate în capitolele ei, precum cele două concepte fundamentale ale lucrării mele – capitalul erotic și deficitul sexual masculin – se bazează pe argumente dovedite științific. (1)

Conceptul de capital erotic este prezentat în Capitolul 1, în care cititorii vor identifica motivele pentru care acest concept câștigă tot mai mult teren în societățile moderne prospere. La fel cum nivelul IQ-ului a crescut cu 6% în fiecare deceniu al ultimului secol, nivelul farmecului fizic a crescut și el, treptat, de-a lungul timpului. Cele două procese sunt probabil corelate într-o anumită privință, la fel cum înălțimea este corelată cu abilitatea cognitivă și abilitățile sociale. (2) Putem oare măsura capitalul erotic în același fel în care se pot măsura înălțimea și nivelul IQ-ului? Ce este mai important – farmecul fizic sau cel social?

Este deja știut faptul că o statură impunătoare atrage după sine avantaje sociale și economice, în special pentru bărbați. Majoritatea președinților americani au fost înalți sau, cel puțin, ceva mai înalți decât rivalii lor politici. Farmecul fizic și cel social conferă, la rândul lor, nenumărate avantaje la locul de muncă, în viața socială, dar și în relațiile intime. În partea a doua a lucrării mele voi analiza modul în care capitalul erotic operează în viața de zi cu zi și voi expune – cu argumente științifice – avantajele și beneficiile pe care puterea erotică le conferă în toate activitățile umane.

Capitolele 4 și 5 analizează succint studiile care ilustrează avantajele de care se bucură beneficiarii farmecului fizic și social în viața de zi cu zi, și modul în care le influențează relațiile de prietenie, idilele,

căsnicia, aventurile amoroase sau imaginea de sine, permițându-le să fie percepuți ca niște indivizi buni și sinceri. Aceste studii atestă faptul că, în general, persoanele fermecătoare reușesc să facă totul cu mai multă ușurință decât semenii lor. Beneficiile capitalului erotic sunt uneori etichetate cu termenul „discriminare”, dar acest lucru este incorect. Raritatea conferă valoare oricărui produs, talent sau aptitudini, fie că este vorba despre arta elocvenței și a persuasiunii, de cunoștințele solide în domeniul IT, de abilitatea de a pilota un avion sau de capacitatea de a alerga mai repede ca ceilalți.

Capitalul erotic joacă un rol vital în viața cuplurilor stabile, ajutându-i pe parteneri să poarte negocieri și să-și împartă sarcinile și responsabilitățile zilnice. Majoritatea studiilor au ca obiect de cercetare cuplurile heterosexuale, dar un model similar se desprinde și din viața cuplurilor de homosexuali în care un partener este mai tânăr și mai atrăgător din punct de vedere sexual. Acest lucru dă naștere „economiei sexuale” a relațiilor intime (3) sau „sex-economiei”, care stă la baza tuturor interconexiunilor dintre un bărbat și o femeie.

În capitolul 6, redefinesc noțiunea de „divertisment erotic”, industria comercială a sexului și industria de publicitate care se bazează pe vânzarea capitalului erotic. Indiferent dacă serviciile sexuale sunt sau nu prezente în industria de divertisment, indivizii implicați în această industrie sunt tineri – sau mai tineri decât majoritatea clienților –, fermecători, frumoși, plini de viață și înzestrați cu senzualitate. Aceștia oferă o gamă largă de abilități sociale sau talente artistice, cum ar fi, de exemplu, dansul, muzica sau acrobația. Chiar și industria muzicală a îmbrăcat un caracter erotic; așa se explică de ce, uneori, cântăreții sunt selectați în primul rând pentru capacitatea lor de a proiecta sex-appeal-ul și vitalitatea în videoclipuri și spectacole live. Reclamele la haine și parfumuri au căpătat și ele un aspect pu-ternic sexual. Vedem adesea în materialele publicitare femei extrem de frumoase care vând tot felul de produse – de la detergent la mașini sau uleiuri de mașini.

Capitolul 7 analizează valoarea comercială a capitalului erotic – modul în care acesta ne ajută să vindem produse, servicii, idei și strategii politice în lumea politică, în media, la serviciu, în lumea sportului sau a artelor frumoase. În industria serviciilor, abilitățile sociale și capitalul erotic joacă un rol extrem de important în crearea unui anumit stil al serviciilor oferite, cum ar fi, de exemplu, atmosfera dintr-un club sau dintr-un bar. Cu toate acestea, abilitățile sociale sunt la fel de importante în toate domeniile de activitate, în special în management și în profesiile care implică o legătură directă cu clienții sau cumpărătorii. Chiar și politicienii, profesorii sau oamenii de știință sunt conștienți, pe lângă cunoștințele lor solide, de importanța unei imagini de sine impecabile deoarece – prin intermediul presei – sunt expuși, odată cu ideile lor, privirilor publice. Deși doar anumite profesii exploatează avantajele puterii erotice, studiile demonstrează faptul că în întreaga lume există multe alte domenii de activitate în care câștigurile obținute de pe urma frumuseții fizice se ridică la 10 sau chiar 20%, așa cum se întâmplă și în cazul bonusurilor de 10 sau 20% câștigate de indivizii înalți.

Capitalul erotic pare o noțiune atât de clară încât ne întrebăm de ce nu a fost niciodată identificată până acum. Argumentul pe care îl expun în partea întâi a acestei cărți se referă la faptul că politica dorinței a dus la înfrângerea femeilor în războiul dintre sexe. Capitalul erotic joacă un rol important în stimularea dorinței sexuale a bărbaților și – într-un mod mai puțin agresiv – a dorinței sexuale a femeilor. Dezbaterile referitoare la capitalul erotic și la valoarea acestuia se axează în mod obișnuit asupra dorinței și nevoilor sexuale masculine. Bărbații nu recunosc acest lucru pentru ca femeile să nu le exploateze „slăbiciunea”. Capitalul erotic al femeilor este astfel îngrădit de deficitul sexual masculin, de eul masculin exacerb și de luptele pentru putere dintre bărbați și femei. Politica sexuală modernă presupune negarea constantă a valorii capitalului erotic al femeilor și a sexualității în viața privată.

Adeptele feminismului pretind că ideea potrivit căreia bărbații au un libido mai puternic este doar un mit – un pretext folosit pentru a exonera un comportament lamentabil. Ele susțin că nu există diferențe între sexualitatea bărbaților și cea a femeilor, cum nu există diferențe nici în alte aspecte existențiale. Pentru a le dovedi că se înșală, în Capitolul 2 voi examina cu atenție dovezile științifice, axându-mă asupra implicațiilor generate de diversele niveluri ale dorinței masculine și feminine. Am acordat o atenție deosebită impactului pe care această diferență îl exercită asupra importanței capitalului erotic, dar și relației acesteia cu negarea valorii capitalului erotic. Pentru a demonstra argumentul potrivit căruia această diferență – „deficitul sexual masculin” – este un fenomen universal, vă prezint cu lux de amănunte dovezile demonstrate științific în studiile de cercetare efectuate în întreaga lume. Este extrem de important să impunem acest fenomen ca pe un nou fapt social, pe care oamenii de știință l-au ignorat, și să explorăm impactul acestuia asupra relațiilor dintre bărbați și femei atât în viața privată, cât și în cea publică.

De vreme ce avantajele capitalului erotic sunt substanțiale, trebuie să ne întrebăm de ce nu am recunoscut până acum valoarea acestui „bun” personal. În Capitolul 3, susțin faptul că ideologiile patriarhale au minimalizat sistematic capitalul erotic al femeilor pentru a le împiedica să-l fructifice – în detrimentul bărbaților, și asta deoarece capitalul erotic al femeilor este mai mare decât cel al bărbaților, aceștia preferă să-i conteste existența sau valoarea, făcând tot ce le stă în putință ca să le împiedice pe femei să-și exploateze acest atu. Din păcate, adeptele feminismului radical readuc la viață protestele patriarhale „morale” împotriva capitalului erotic feminin. Foarte multe lucrări feministe moderne împărtășesc perspectivele șovine masculine, promovând disprețul față de frumusețea și farmecul feminin. Ideologia cunoscută sub numele de *lookism* și revolta femeilor supraponderale reprezintă cele mai recente forme de negare a valorii sociale și economice a capitalului erotic.

Feminismul este o religie amplă, alcătuită din multe elemente contradictorii. Feminismul francez și cel german au recunoscut și au apreciat în general capitalul erotic al femeilor (fără să folosească însă acest concept). Conștientizarea capitalului erotic feminin în aceste țări ne ajută să explicăm existența prăpastiei adânci care există între adepții feminismului radical, puritan, anglo-saxon și suratele lor de pe continent.

Capitalul erotic pune în lumină un aspect existențial, care oferă un avantaj net superior femeilor în raport cu bărbații, avantaj consolidat de deficitul sexual masculin. Bărbații au refuzat până acum să recunoască acest lucru. Recunoașterea capitalului erotic ca un bun de preț scoate în evidență faptul că, deși ne aflăm în secolul XXI, științele sociale continuă să fie dominate de ideologiile patriarhale și de discriminarea sexuală, în ciuda contribuției aduse de mișcarea feministă. Promovează, de asemenea, o nouă perspectivă asupra unor aspecte intens dezbătute din domeniul politicilor publice – ca de exemplu prostituția și sarcinile-surogat.

Conceptul de capital erotic s-a născut în urma unor studii îndelungate de cercetare asupra statutului femeilor pe piața muncii și în relațiile intime, a „ingredientelor” care lipsesc din teoriile deja existente referitoare la cheia succesului și a înțelegerii mecanismului de funcționare a relațiilor interumane. Scopul meu este de a vă oferi o nouă perspectivă asupra tuturor aspectelor relațiilor umane, atât în viața personală, cât și în cea publică – și de a le încuraja pe femei să-și vândă marfa scump.

Partea 1

**Cel de-al patrulea
atu personal și noua
politică sexuală**

CAPITOLUL 1

Ce este capitalul erotic?

Persoanele atrăgătoare ies imediat în evidență. Nu trec niciodată neobservate, îi atrag pe cei din jur ca un magnet și se bucură de receptivitatea oamenilor. Natura l-a înzestrat pe președintele Barack Obama cu multe calități – este inteligent și are o educație aleasă, dar fără îndoială că frumusețea fizică, statura zveltă și eleganța au contribuit la succesul lui, ajutându-l să câștige alegerile din Statele Unite. Astfel, alături de soția lui, Michelle, a devenit primul președinte de culoare al Americii, reușind să se ridice la toate așteptările noastre.

Elizabeth Taylor a fost o frumusețe încă din copilărie, răspândind pe ecran o strălucire deosebită. Bărbații au considerat-o întotdeauna o femeie atrăgătoare, motiv pentru care s-a căsătorit (și a divorțat) de opt ori.

Frumusețea se bucură pretutindeni de apreciere. Chinezoaica Gong Li este una dintre cele mai frumoase actrițe din lume, obținând un succes răsunător în filmul american *Miami Vice*, dar și în alte producții cinematografice realizate de regizorul chinez Zhang Yimou.

Se spune că jucătorul american de golf Tiger Woods este primul sportiv care a câștigat peste un miliard de dolari – majoritatea banilor venind din contracte de sponsorizare de milioane de dolari, și mai puțin de pe urma carierei sale de sportiv – și asta pentru că se bucură de o apreciere internațională, nu doar locală (4). Fermecătoarea lui soție, dar și copiii săi și-au adus propria contribuție la acest succes răsunător.

Aceste exemple aduc în prim-plan oameni celebri. Dar același tipar poate fi aplicat și în cazul oamenilor obișnuiți. Indivizii înzestrați cu farmec fizic și social au din start un as în mânecă, un atu, o baghetă magică, care-i ajută să răzbată cu succes în toate profesiile și aspectele vieții.

Știm cu toții că banii pot cumpăra aproape orice. Pentru că economiile occidentale au devenit „meritocrații”¹, ne-am obișnuit ca atunci când vorbim despre „capitalul uman” să ne referim la avantajele economice și sociale pe care ni le oferă o educație solidă și experiența profesională. Capitalul uman presupune, de asemenea, și contribuția angajaților la orice proiect din cadrul economiei cunoașterii. Termenul de „capital social”, adoptat recent, se referă la valoarea economică și socială a prietenilor, rudelor și partenerilor de afaceri: oamenii pe care îi cunoaștem, nu cunoștințele de care dispunem – acestea sunt două noțiuni complet diferite. Capitalul erotic este al patrulea capital personal, complet ignorat până acum, în ciuda faptului că ne lovim zilnic de importanța acestui bun de preț.

Capitalul erotic îmbină frumusețea, senzualitatea, pofta de viață, arta vestimentară, șarmul, abilitățile sociale și competența sexuală. Este o combinație între farmecul fizic și cel social. Sexualitatea este și ea un ingredient din acest melanj, pe care însă îl trecem adesea cu vederea, considerând că se aplică doar în cazul relațiilor intime (5). Cu toate acestea, cercetările efectuate în întreaga lume atestă faptul că oamenii din societățile dezvoltate fac acum mai mult sex, cu mai mulți parteneri, decât obișnuiau să facă înainte de apariția metodelor moderne de contracepție. Așadar, sexualitatea joacă un rol important în viața modernă, influențând din ce în ce mai mult literatura, cultura populară și industria de publicitate, și conferind o amploare fără precedent divertismentului sexual. Unii sunt încântați de această nouă „libertate sexuală”. Alții o blamează. Imaginile erotice

---

1 Sistem în care se aleg persoanele talentate, cu scopul de a fi promovate pe baza realizărilor obținute. (N. tr.)